

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLEM

La llengua Catalana amb caràcter oficial per totes nostres relacions inclús amb el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil i per el règim intern de la Nacionalitat Catalana i per a ser arbitres de nostra administració.

Que siguin Catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions e impostos per contribuir als gastos generals de l'Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lloves i facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit de l'Estat espanyol per medi de voluntaris o diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realitza la Unió Catalanista, tenen el dret i el dever de cooperar-hi tots els Catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme Català, qualsevol que siga llur pensar i sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

Voldriem convence'ls bonament

HEM vist amb joia immensa que tot Catalunya ha dit paraules d'afecte bo i adherint-se a les Normes Ortogràfiques, que per a unificar la llengua Catalana va discutir l'Institut d'Estudis Catalans. En el país nostre, que'ls homes i les corporacions estan mogudes al compàs dissonant d'una eterna indisciplina, bé'n podem dir una gran victòria, filla perxò, més del sentiment patriòtic que de la casualitat, i això es encara doblament falaguer.

Tothom hi ha enviat el seu vot, fent cas omís de la significació partidista de la majoria dels membres d'aquella institució cultural, amb tot i ésser ben remarcable. Tothom ha adoptat els seus concells, passant per la tradició individual; passant encara per una mena de vanitat que portàvem els Catalans, d'arribar a l'ortografia pròpia de cada hu, com si fos una mena de signe grafològic necessari per a endevinar en els homes l'anarquia dels seus procediments, l'estrambotisme dels seus actes, molts cops en el dolç platxeri que dona'l fer una cosa de la manera que a un li dona la gana, encara que sigui sense cap més raó que aquesta, imposada sobre aberracions il·lògiques, que masses vegades arriben ésser llei.

Aixís s'anava acaparant la totalitat de Catalunya, a favor de les Normes Ortogràfiques;

cada dia vèiem nous elements que hi deien la seva lloança: noms prestigiosos, corporacions, industrials de les arts del llibre, periòdics, tothom hi anava coincidint. I nosaltres pensàvem que paraules dites un jorn, amb tota la fe que tenim, s'havien feta realitat plena i les anàvem recordant joiosos:

«Han lloat el sacrifici dels qui han prescindit
»de les fórmules personals, anarquitzadores
»de la llengua estimada per a estímulo dels homes i els periòdics que l'han de seguir. Qui
»gosarà, avui, posar la pròpia vanitat per damunt de lo que es ànima de la Nació? Qui
»gosarà, demà, destorbar la unitat que s'imposa en l'acció catalanitzant, en la qual tothom hi discrepa—com en l'ortografia—en qüestió de forma?»

Frueu bellament, palpant la victòria.

N'estàvem anegats i venia a complaure'ns.

Tantmateix, el nostre optimisme sentia els alegrois de la bella pujança i el vèiem caminant cap al corrió que enmena a la Glòria, ben a punt; que deu ésser molt llarc quan tant se fa guiar d'arribar-hi. I doncs, perquè han vingut aquestes volves de la lluita nostra, a fer escriure unes paraules d'avui que semblen una mica de desencant? Si ho sabessiu el mal que fan a la nostra ànima confiadament esperan-

cadora i també—tristament, més sensible encara—el mal que fan a la bona gent nostra, dels que seràn sempre somniadors, i sort ne tenim que'n siguin! ah! com tornaríeu endarrera i les coses dites les arreconaríeu bé, encara que fossin certament raonables! Penseu-ho bé!

Diguem per qué, tot seguit. I això serà parlant de com va anar la unificació ortogràfica, ben acullida a RENAIXEMENT: repetim-ho: adoptada per la nostra revista, quan l'Institut no havia encara publicat les Normes: aprovades ja, perxò.

Nosaltres no vàrem pensar pas que haguéssim d'analitzar l'obra dels Mestres, perquè enteníem ja com a fals i amb deguda autoritat als que firmaven les Normes Ortogràfiques. Sabíem prou que'ls doctes en filologia hi trobaríen quelques deficiències, alguns errors també, però no era cosa d'esbrinar-ho ni discutir-ho, que'n teníem massa experiència de que, discutint, discutint, s'han perdut els fonaments de coses que podien ésser glorioses. I diem que ho sabíem, perquè'l defecte es aparellat en tota obra humana, per cuidada que sigui, i els eminents patriotes de l'Institut d'Estudis, en la seva primera empena de reconstrucció unificadora, no podien pas sortir d'aquesta llei general.

Entenem i entenem que es d'una altíssima transcendència l'unificar l'ortografia Catalana. Perxò, acceptarem joiosos la bella iniciativa i si se'ns volgués escoltar, arribaríem fins al cor d'aquests rebels—pocs sortosament—que han portat la contrària an aquesta unificació.

D'ells se tracta, caríssims.

Els voldríem convencer bonament de les nostres raons patriòtiques que'ns hauríen fet tancar els ulls, si sota la publicació de les Normes no hi hagués anat l'aval d'uns noms tan prestigiosos que nosaltres no podem entendre per que an alguns els ha semblat de poca solvença.

Potser es pugui atribuir el fet a que l'Institut no aculli totes les figures genials de la nostra literatura. Aquesta raó s'ha exposat ben sentida. Però nosaltres, que també uns moments se'ns acudí, hem de dir que'ls nostres literats estimadíssims—i fins direm que parla la nostra vèu després de consultar-ne molts—no solament entenem que no son qui per a proclamar l'unificació ortogràfica de la llengua Catalana, sino que moltíssims d'ells en són ben llocs: moltíssims d'ells d'ortografia Catalana, en saben les regles més precises i no'n poden pas fer de mestre, que el seu amor mateix a

la nostra llengua els ho privaria en absolut.

I doncs, germans, calia acceptar les decisions de l'Institut, malgrat la seva imperfecció que s'hi pogués trobar. Nosaltres ho vàrem fer aixís per patriotisme, i voldríem que lo que'ns ha dit algú, que aquest amor extensíssim a Catalunya no era cosa dubtosa en nosaltres, ens dongués el poder immens de persuadir an els que's revoltien fora del cercle dels que han coincidit en el criteri nostre.

I voldríem, darrerament, que la bona ànima amiga que sortí plena d'afalacs per a RENAIXEMENT no fa pas gaire a «La Costa de Llevant», volgués atendre aquestes manifestacions nostres com una cosa sortida del cor dels més convençuts catalanistes, dels que en l'esperit jove hi porten aquell arrel natural de rebel·lió i que no obstant, saben sacrificar-se, reprimint la mà i la veu, quan de coses fonamentals de la Patria es tracta.

Estem en moments que s'han d'aprofitar totes les engrunes dels homes catalanitzants i'ns fiblen cor endins aquestes accions dels que no saben sacrificar-se. Voldríem no haver d'arribar a pensar mai, que les conviccions dels homes son una mica febles quan no saben prescindir d'exterioritzar el judici seu sobre coses que son una obra constructora i el seu parer pot decantar cap a l'enfonsament i la desconfiança, dels que en la seva humilitat, tota baralla de coses glorioses els aclapara.

Nosaltres som els neguitosos que'ns hem remogut més contra 'ls homes i els actes catalanistes que no han filat prou bé: sembla doncs que no hi podem donar concell, en això de no dir-hi lo que's pensa; però fixeu-s'hi: la nostra revolta ha esclatat formidable sempre que s'ha tractat d'abdicacions d'ideal, de traicions i befes que podien tacar el bon nom de Catalunya; mai se farà en aquestes planes cap campanya, que pugui retrassar l'anyorada lliberació. Mes encara: ni un sol acte respondrà mai a satisfer un desig de popularitat encara que tinguéssim de moment tot el poble darrera nostre. També hem de tenir escola els anegats de patriotisme: la que ensenya a callar, quan les paraules sembrarien perjudicis d'alta volada.

Nosaltres si haguéssim cregut que les Normes Ortogràfiques no eren un estudi perfecte, ens hauríem mossegat la llengua per por de crear obstacles a una tasca necessària a tot idioma que vol assolir la merescuda beligerància universal.

Tantes vegades ens l'hem mossegada, que no vindria d'una!

Esguards

En Manel Folguera i Duràn no serà diputat per Sabadell-Terrassa,

Tots els partits polítics, conjurats en dos blocs, aixís ho han decretat per la força dels sufragis.

Ens dol,—no ho hem de negar—ens dol, perquè En Folguera i Duràn era el nostre diputat; per damunt de la demarcació territorial del seu districte, En Manel Folguera i Duràn era el diputat de l'estament jove del Catalanisme.

Per això a nosaltres ens dol el perdre'l en la nostra Diputació; perquè si, contra tota lògica, el govern espanyol otorga la Mancomunitat, el novell organisme se constituirà mancat d'aquell caire d'estridentia que En Folguera posa en totes les seves coses; allò que es la diferencia essencial entre el regionalisme i el nostre nacionalisme radical i íntegre.

Per això ens dol; però no tant que anèm a plorar una elegia damunt d'aquest fet consumat. En Folguera posava al peu del seu nom, el mot honrat i clar: «Catalanista»; en canvi ni la Dreta ni l'Esquerra que l'han vençut, gosaràn dir, sense avergonyir-se, amb qui s'han hagut d'ajuntar per enderrocar-lo,

Es dolç, ara, recordar les seves paraules plenes de franquesa, dites a l'entorn d'aquella taula, a la qual ens va congregat la benevolencia d'uns companys de lluita.

Un estimat amic, amb tota la vehemencia de sinceritat, demanava a En Folguera, en nom dels nostres anhels, que's presentés a la reelecció del seu càrrec de diputat per Catalunya.

I En Folguera presentava el seu refús amb tota la suavitat d'un prec.

—Vosaltres, no sabeu—deia—com es dolorós, per a un veritable Catalanista, l'haver-se de subjectar a la constitució d'un organisme que porta en cada acte el sagell de l'avorrida tirania. No m'obligueu doncs a portar quatre anys més dintre del meu esperit l'amarga inquietut de totes les rebeldies retingudes. El sacrifici de la meua vida, jo no us el negaré mai; però demaneu-me'l per a una acció més feconda per la llibertat de la nostra Patria.—

I per això no'ns dol tant el que perdi el càrrec de diputat; perquè an ell li estalviem un nou sacrifici. I En Folguera es una d'aquelles vides que dintre o fora d'una investidura més o menys honorífica, se consagren constantment a Catalunya.

MAIG.

ENGLANTINES

LA VISIÓ DE LA TERRA

Sempre he jo sentit que ma vida
sols seria bona en el Rosselló;
sempre l'estimada i dolça visió
sota un altre cel he vist espellida.

En els terrers grisencs d'Espanya
sempre jo l'oïa, al lluny fressejà,
la veu tan manyaga del Mediterrà
i el gorc tremolós en l'ampla montanya.

I de Guadarrama en la serra,
entre les pinedes i la gran fredor,
sempre jo l'oïa, la vostra remor,
boscos de Cerdanya, boscos de ma Terra.

El diumenge, en Madrid galana,
quan sus dels terrats, el sol del matí
posava la gloria d'un cel de safí,
jo'l veia en les vinyes i els prats de ma plana.

Quin consol per tota pena
aquella visió serena!
quin remei pel desconort
aquell recó blau del cor!

Oh visió sempre desclosa
aixís com la eterna rosa,
quin remei pel desconort
aquell perfum del recort!

Me porta aquell recort, me porta una tonada
dolça a me fer plorar,
i a vegades me sembla que oï remorejar
tot un blanc taronger en la nit estelada...

Veient l'Andalusia, ses hortes alabades,
els seus olius i blats
encara que tingués els meus ulls encisats
cantavi en el matí «Montanyes Regalades». (*)

Al pati del rei Moro, quines hores lleugeres
ritmava el broïlladò!

Mes en aquell moment, no descuidavi jo
l'harmonia tan blava de les blaves Alberes.

Perquè veig en ma terra una gracia que encanta
de l'alba fins el tard,
quan torna, magestuosa, de la fressosa mar,
a la cala d'oliu la gran vela gegantal!

Com la gran vela acatada
per un misteriós halé
al mig de la mar salada,
torna amb rítmic va i ve;

aixís en terres llunyanes
quan fina el dia, mon cor
se complau en el recort
de contrades Catalanes...

JOSEP PONS.

Perpinyà, 1911.

(*) Remarqui's la variació dialectal del Català Rosellonés que usa la terminació *avi*—en lloc de la nostra *ava*—en la primera persona del singular del passat imperfecte d'indicatiu.

El meu catalanisme lluny de Catalunya

NO es una justificació; es dir lo que passa. No es una pedanteria, es un goig de poder dir quelcom respecte del triomf de les coses naturals per sobre de les conveniencies dels homes. No es vana il·lusió, una quimera, es la Patria qui's redressa i's manifesta neta-ment.

Quan més lluny ens trobem de la Patria, més ens recordem d'Ella, i llavors, fins lo que abans era poc per a cridar-nos l'atenció, ara es motiu poderós per a fer-ho ressaltar.

En l'Amèrica llatina, aquests pobles nous, poixants, qui aimen la llibertat i treballen per a viure la civilitat i cultura del segle, tot lo nou, tot lo sensacional, lo que es europeu es prou per a emportar-se'n la llur atenció de quiscún.

—D'aon sou vos qui parreu extranya llengua—me deia un il·lustre doctor—i que amb tot i semblar-ne tot un llatí, no parreu castellà, ni francès, ni italià, ni...

—Soc català.

—Però espanyol?

—La meua Patria es Catalunya!

—Ah! sí, ja ting idea de certes campanyes de quatre caps de brot, amb forma de separatisme. Son esforços inútils els que feu. Al fi i al cap teniu per rei a Anfós XIII de Borbó, i es *vostra mare* Espanya qui us abriga amb la bandera. Si treieu això, què us queda? Quí sou?

—Quí som? Ah! que per parlar d'aquestes coses, bé's necessita profund estudi i altiu mirar. Nosaltres som els fills de la «Marca Hispànica» que Ludovico fundà, i si aixís ho miréssim, més ens allunyariem encara de Castella. Som els descendents d'aquells que sospirant per la llibertat, elegiren comte independent a Wifred, després d'haver assassinat al dependent dels reis francesos, a Salomón, a qui el poble odiava per la representació que duia. Som un poble que ha tingut la Monarquia més gran i virtuosa, ambdues virtuts i essències sempre aparellades.

Nostre poble portava el progrés arreu, fou el primer de recopilar el primer Còdic de lleis; el que publicà la primera Carta de navegar; el que tenia els sabis més grans, els millors pensadors, els filòsofs més profunds; el que tenia una organització política més perfecta; posseïa grans artistes, músics, cantaires i trovaires; era, el nostre poble, el depositari del

saber en l'Edat Mitja, i la seva bandera barra-da passejava's triomfanta per arreu del món i com senyora dominadora del Mediterrà.

Quí som? Som una Nació que sospira per la llibertat perduda, robada, i el que'ns negui aquests drets naturals, que per raó històrica i de raça ens pertanyen, demostra o molta ignorancia o molta maldat. Perque, què'm diríeu, senyors sabis, senyors erudits, si jo negués el caràcter de Nació a Irlanda, que amb lluita encesa, i pels seus fills sostinguda, treballa, treballa per la seva llibertat? Què'm diríeu, si jo a Polònia li negués la seva historia, escrita amb planes de sang? No us diu res la nova lluita, que sostenen empenyada els Balkans contra Turquia?

Aquest jou ple d'ignominia, que esclavitzava els pobles lliures, podrem dir que de raó siga?

Tots els pobles tenen Patria, i quan sos fills tots se redressen, sempre triomfen. El Nacionalisme triomfa amb el patriotisme dels seus *prossèlits*, i Catalunya, i em dol el dir-ho, no triomfa perque a pesar dels seus artistes, polítics i literats que li donen nom i gloria, la major part dels seus fills, són uns ignorants de les seves coses, de la seva historia, i molts, com vosaltres que són d'altres terres, no'ns coneixen ni coneixen a Catalunya, més que per conducte dels diaris i llibres de l'Espanya *oficial*. Aquest es el nostre mal pitjor.

* * *

Aquest discurs, l'he repetit més de cent voltes, i en tindrè necessitat de fer-ho un centenar de centenars més.

Quan se'ls fa l'història de Catalunya, glossant les grans epopeies de nostra gegantina raça, fent sonar als llurs oïts, tota la realitat de sants, savis, artistes, literats i poetes, qui posen de relleu l'esperit d'una raça, amb els monuments, la historia i la creixent literatura, de les més floreixents que's coneixen, la major part ens admiren com a poble, i veuen la raó que amaga l'Espanya *oficial*, la sembradora d'odis, de divisions i envejes. Llavors ens coneixen com Nació.

Setmanalment m'arriben diaris i revistes Catalans. No cal dir que són devorats per uns i altres. Els que feia anys i anys que ni la caritat d'una carta en Català rebien, són els que'm demanen l'almoina espiritual d'una revista Catalana.

RENAIXEMENT es el nostre predilecte; ell es qui'ns parla la veritat de les Catalanes coses.

Natura triomfa, i els fills de Catalunya, lluny de la terra, l'estimem més encara i fem Patria en totes ocasions. Ens sentim més Catalans encara...

LLUIS G. FÀBREGA I AMAT.

Lima, 31 gener 1913.

La fi serena

Per qui comprén aquesta narració

SEMPRE que ho recordo ting una esgarri-fança d'horror.

Es un horror immens a una gran serenitat que oscil·la entre la sublimitat i la follia.

Veig encara'l cadavre de l'Amic damunt el seu llit ont s'hi adormí per a no despertar mai més.

D'aquesta fi no sé si dir-ne una fi serena, però es una fi terrible.

Una transformació psicològica com aquesta no l'he vista mai, ni mai penso trobar un cas semblant.

L'Amic s'era enamorat bojament d'una damisela gentil i bella.

L'Amic havia sigut correspost en el seu amor, un amor intens, fort, comparable solament als grans amors que s'han fet històrics.

Les malures del món, foren la causa que un jorn Ella no pogués amar a l'Amic—i no per sa voluntat—rompent aixís l'amor sagrat, que hauria elevat a la sublimitat de lo diví, la vida de dos sers humans.

I ara es quan me sento corprès, ara es quan amb horror recordo la sensible transformació de l'Amic.

Ell que havia sigut un optimista, un romàntic modern, se transformà de sobte en un escèptic, en un gran pessimista.

Recordo sempre quan me feia veure la maldat del món, la ingratitud regnant per tot, la maldat triomfant sempre, la injustícia essent la deessa a qui tothom rendeix cults.

El seu rostre, roig en altre temps, esdevingué pàl·lid.

No reposava perquè no podia dormir; la nit en lloc de portar-li la pau i el repós, li semblava esser un vel negre per a amagar la maldat dels vivents.

Ja'm sembla veure l'Amic el darrer dia que va viure; com va parlar-me! Semblava que estés un poc alegre, al revés dels altres dies; fins reia recordant temps passats, deixant el

mig somriure trist al que ara s'havia habituat.

Parlà molt més que'ls altres dies, i va dir-me com una sentència que ting gravada al cor:

—Vaig a fer un viatge que'm donarà la felicitat.

No va volguer donar-me més detalls que jo li demanava; no més com si de sopte tornessin a temps enrera, va volguer passejar molt, varem pujar a un cotxe i recorreguérem la ciutat com si fossim estrangers que no la coneguessim.

Quan ens despedírem, va estrènyer fortament la meua mà amb les seves, tant fortament, que vaig estremir-me com si preveïés un estrany aconteixement; però mai podia imaginar-me lo que fatalment devia succeir.

Al sortir de casa l'endemà vaig trobar aqueixa trista lletra que transcriu íntegrament:

«Amic...

»Avui emprenc el viatge de que t'he parlat.

»Avui deixo *la vida*...

»He complert tots els deures que devia, i si no havia emprés aquest *viatge* més aviat es per no endolar més el cor de la meua volguda mare.

»Ara que soc sol, al món dels vius què hi faig?...

»Deixo escrites les meves voluntats. Tot lo meu es per a Ella...a qui estimo encara. Per tu, amic, son els meus llibres; papers on hi trobaràs recorts del meu temps de felicitat.

»Hi ha una caixeta amb lletres seves que pots cremar. Abans d'empendre el gran viatge la obro una darrera volta, flairo el seu suau perfum, les beso perquè'm sembla que transporto el bes a les seves fines mans que les escrivéren. Hi ha entremig el seu retrat; un medalló amb cabells d'Ella... fes-ne el que vulguis.

»T'abraça fortament l'amic que no desitja mai que llensis una llàgrima per ell.

»A mai més...

Recordo sempre la imatge de l'Amic damunt el seu llit, tot pàl·lid. Morí amb el seu mig somriure de tristesa del que s'havia apoderat.

A l'entrar a la seva cambra vegí damunt la tauleta un aparell d'injeccions, brillant i vaig sentir fortament el perfum del darrer cigarret egipci que l'Amic fumà abans de deixar la vida, tristament...

LL. G. LLUIS Y BRUSI.

“COSES DE L'AMPURDÀ”

per RAMÓN MASIFERN

VERGELLES

LA TAPERA

Poemet popular amb endressa i tres cants.

CANT PRIMER

L'APLEC

(Continuació)

més santa alegria
no's pot pas gosar!...
dança més hermosa
al mon no hi es pas!..

Sols una donzella
no ha sardanejat,
la més bonicoia
de tots els voltants;
del braç de sa mare
penjadeta està,
i amb vera alegria
la dança va ullant!..

Minyó que arribava
d'ella s'ha adonat,
de tant que la mira
el cor se n'hi'n va...

De ferrenya casta
n'es el bell galant;
fa poc que venia
de travessà'l mar.

Els seus jorns de brega
no han sigut en và,
que a la Sort esquiua
l'amoixa 'l Treball.

I es viu, de bon tracte,
complacent i franc,
i amb ell la Indigencia
tot jorn hi té ampar.

Quin bàlsam qu'hi troba
son cor anyorat!
quin perfum de Patria
que sent d'ací dalt!

I com deliteja
quan veu florejar
l'alegra sardana,
son ball estimat,
son ball que anyorava
de tants i tants anys!

Prou puntejaria
si pogués triar!...
A qui es que no encanta
la flor dels quinze anys?...

—L'intent que'l regira
be ho diu son mirar,—
sos amics es diuen
tot de baix en baix.

I, sens més paraules,
de dret ja se'n van
amb la Marieta,

i aixís li han parlat:

—Vols venir, donzella,
vols veni a ballar?

—No'n soc balladora,
i 'm falta galant.

—De galants no'n manquen,
ni te'n mancaràn,
gira tos ulls dolços,
prou bel l'ullaràs.

Mira com te guaita,
tot dissimulant!
Guaita com te mira,
tot enamoratl!..

—Mes... i a ma maret,
quí, la guardarà?—
digué tota roja
i abaixant l'esguart.

—No't dongui cap pena,
donzella galant,
ta bona maret
ben guardada està:
conversa variada
li'n farem gosar,
cada un de nosaltres
li serà un puntal!..

I mentre aixís parlen,
la prenen del bras
i prest se la enduen
envers son aimant!..

La dança 'ls convida...
ja van puntejant!..
converses que tenen
qui les entendrà?

Oh la dança airosa
com va balançant!
pausada, solemnel
tota magestat!..

Tristetes tenores,
endolciu els cantst
refila, refila,
floriólet gail!

Que la dança bella
no's desgrani pas!
que al menys espigoli
qui no pot segar!

Oh sardana hermosa,
ball de l'Ampurdà,
consol de les penes,
símbol d'amistat!

Roda, roda sempre,
no't paris jamai,
qu'el jorn qu'et paressis...
pobres Catalans!

Del meu carnet

Visió de futuritat

ES el diumenge al matí, a l'hora en que'l sol bat amb més força, que surto de ma casa amb mos tendres infants, endinçantnos per quelcun dels bonics voltants de que està rodejada la nostra urb barcelonina.

Més de les voltes, una vegada hem arribat a l'altura que permet ovirar amb tota sa immensitat a la gran ciutat, el cor se'm deixondeix contemplant l'hermós panorama que davant mos ulls se'm presenta. Per un cantó, a mà esquerra, allà en la llunyania hi veig entremig d'una esfumada boirina i besant sos peus la mar blava qu'en aquella hora es d'una blavor veladament indefinida, l'industriosa ciutat de Badalona, avui ja arrabal de la nostra; més enllà encara, damunt el darrer llengot de terra que en el mar s'endinza i que tot just mos ulls abasten a veure, s'hi endevina altra ciutat eminentment febrosa de treball, Mataró; giro mon esguard cap a mà dreta i oviro amb odi, la silueta tràgica, fortament aborrible del afrentós castell de Montjuïc i se m'acoblen a la pensa les ignominies, les vexacions, les criminals gestes que per la força estrangera dintre sos obscurs murs s'han perpetrat i penso que encara resta en peu com insultant guardià que vetlla per la defensa d'una integritat mentida, tan mentida que constantment s'oposa al lliure espendiment del voler ciutadà. Abaix a sos peus i damunt d'aquella mar tant argentada, pel fort batiment del sol, un enfilall de puntes i més puntes, talment com agulles en un coixí, es la representació de la febre comercial, els màstils dels vaixells anclats que n'hi han a dotzenes; després més cap a la montanya s'hi veu Sans, Collblanc, Esplugues, Sant Just Desvern, Sarrià, i amunt amunt Sant Pere Martre, el Tibidabo i a sos peus el Putxet, Vallcarca i en tot lo que abarca d'esquerra a dreta, milers i més milers de cases i més cases, campanars, remats d'edificis moderns, xemaneies que es el conjunt del grandios i magestuós casal de la Patria Catalana. Que n'es d'hermós i corprenedor el vast panorama que'ls nostres ulls contemplen!...

I fantasiejant, deixant-me portar per el meu optimisme, recordo aquella Barcelona del segle XII, aquella ciutat mediterrània plena de fortitut, pletòrica de civilització, escampant per arreu del món la seva cultura, la seva producció, influint poderosament en els destins de

moderna Europa. I això pensant ho comparo amb l'actual grandiositat interna de la nostra Ciutat i per altra banda la minsa participació dintre la civilització actual. I pensar que la nostra Barcelona durant molts segles fou la mestressa del Mediterrà i fins i tot dels mars d'Orient!

La nostra grandiosa urb d'ara, en aquells temps era ben bé cent vegades més petita, emprò la seva irradiació d'influència cultural i comercial es ben segur que era el doble d'ara. Lo que pot l'amor a la Patria, a la Ciutat, a sa creixensa! Per la unitat de sos gremis en la producció i expansió, pel fort amor del ciutadà que'l feia prevaleixer per damunt de tot i per tot en la defensa dels interessos de la Ciutat, pel fort esperit emprenedor i expansiu de la raça, Barcelona en aquells temps ocupà el primer lloc dintre la civilització mundial. Ses lleis i sos usatges, foren model de molts altres pobles de la terra i que encara molts dels actuals conserven.

I això, sentat damunt d'un roc a propòsit i dessota d'arbre que bona ombra em feia, anava explicant a mos tendres fillets i fent-los-hi veure les diferències del passat amb l'actual, lo que fou i lo que es; i ells anaven fent-me preguntes i més preguntes d'una ignocència corprenedora que'ls hi anava contestant i al ensemps preparant-los per a que fossin uns bons aimants de la nostra Catalunya, avui esclava del seu voler, però demà... sinó els nostres fills, seràn els nostres néts que amarats de fortitut veritat i assodollats de la moderna civilització, alçaràn exuberant, curulla de les noves idealitats la Catalunya futura, mil voltes més gran, més forta i més humana que en el passat, perquè allavors haurà sortit a fora el llevat, la sava integument Catalana, l'essència del nostre ésser que encarnant en la ràpida i constant evolució de la Humanitat, serà el verb de la Patria lliure,

JOSEP MELICH I PONS

Música

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

AL parlar de la Novena Simfonia de Beethoven executada en el tercer del Concerts de Quaresma, no consignarem que en el quartet hi havia un element nou per nosaltres que era la sopràn Sra. Hallama, i que es la que tinguè

a son càrreg casi per complert, el programa del quart dels concerts d'aquesta serie.

Ja doncs en el quartet de la «Novena» poguérem observar que les seves condicions no eren per a triomfar en aquella obra i en aquesta secció de *lieder*, ens en poguérem convenir.

La seva veu de poca extensió no es gaire agradable, no obstant en les obres que troba manera d'atemperar-hi ses condicions, es fa aplaudir, de manera que'l públic li feu repetir la «Oda Sàfica» de Brahms, «Ja es aci» de Wolf i «Somni de cap-vespre» de Strauss.

El pianista En Ricard Vives, la companya de la pulcra manera que li es de costum.

L'Orfeò Català, cantà la hermosa composició d'En Nicolau «Captant» d'una manera magistral, merescuent els honors de la repetició.

En el quint concert, el notable violinista en Joan Manén, logrà atraure una major concurrència en aquesta Sala, que en els anteriors.

La personalitat d'en Manén es prou coneguda perque tinguem de fer-ne un detingut elogi; ell es avui en el primer rengle, per no dir el primer dels concertistes de violí; la soperba digitació, d'efectes inesperats en la doble corda i les belles sonoritats, que treu del instrument, demostren a l'oient, que no es gens exagerada l'anomenada que arreu del mon ha conquerit.

De les diverses obres que excutà, cal esmentar-ne la composició seva «Cansó» aon veritablement son violí hi cantà de manera soperba.

La Orquestra Simfònica de Barcelona, dirigida pel mestre Lamote, acompanyà an En Manén en diverses obres i executà per si sola, varies composicions de Mozart, Borodine i Berlioz, que merescueren, per l'acertada interpretació, els elogis i aplaudiments més entusiastes.—B.

Caramelles

EL Concell de la Escola Catalana gratuita «Mossèn Cinto», ens envia la següent comunicació que amb goig publiquem:

Sr. Director de RENAIXEMENT.
Ciutat.

Benvolgut senyor i company: En la reunió d'avui de aquest Concell, s'ha llegit l'article que firmat per el Sr. Just Icier, publica el número 121 del patriòtic setmanari de la vos-

tra digna Direcció sots el títol «Caramelles»; i trobant-lo encertadíssim, i agraint en tot lo que val la advertència, s'ha acordat l'ajornament de la sortida de «Caramelles» fins la revetlla de la segona Pasqua.

Serviu-vos fer-ho conèixer an el firmant de l'esmentat article, al qual—com a RENAIXEMENT—està obligadíssim aquest Concell Directiu car l'interés exposat denota palesament que, anc que, disortadament, pocs, hi ha qui pensa amb amor i altruisme en el bé dels petits deixebles de les Escoles Catalanes.

Reconegueu un cop més el ver atecte del Concell tot d'aquesta Escola Catalana gratuita «Mossèn Cinto» el qual sol sab pregar-vos que persevereu en la vostra Catalaníssima tasca en pro de la volguda Patria.

Barcelona 6 de març de 1913.

P. A. del C. D.

Carles Socfas

Secretari

Joan Bartrés i Basté

President

* * *

RENAIXEMENT, a son torn, dona an el Concell de la Patriòtica Escola l'assegurança de que per res ni per ningú forçarà el camí dreter que s'ha emprès per arribar al terme de les comunes aspiracions, i es posa, com sempre, a la seva disposició per a tot quan pugui esser-li útil, que es esser-ho a la nostra Catalunya.

MATINENCA

Pel cel l'alba ha escampat la flor de la claror;
la mar encara dorm i és fosca sa blavor;
la calma, fa qu'el fum que surt d'un bastiment,
s'enfilí amunt, amunt, voltant mandrosament.
Les barques del bou tornen a port en lenta marxa,
a cop de rem caminen tot esbaldint la xarxa.
Aparella la canya dessobre d'una roca,
matiner pescador, i al caire se col·loca
sentat sota gavines qu'el volten en aixam,
i après que posa escada, a l'aigua llença l'am,
Comensa envermellir-se a orient suau nuvolada
com d'or geganta flor que creix sobre la onada;
la marinada 's lleva passejant-se pel mar:
les naus aixequen vela i's posen a brandar.
Ja en els nuvols el sol ha obert un finestral
ençà mirant, encés com ferro a la fornall:
s'aixeca d'allà on séu, la marinesca gent,
qui a la platja treballa deixa l'eina amatent,
i'l goiten admirats mà estesa sobre 'l front
mentre ell se va enlairant per sembrar llum al món.

JOSEP MACIÀ

Cròniques d'Art

LES EXPOSICIONS

AURORA FOLQUER. — *Galeríes Dalmau*

JO m'imagino la senyoreta Folquer, un esperit inquiet, eternament inquiet; mes d'una inquietut franca i agressiva. Un gest acomodati, no crec jo, pugui ser norma en la nostra expositora.

Tota la seva obra, denota clarament, aquesta continua tensió espiritual seva. Hi veureu una franquesa crúa, en excés crúa, a voltes, mes atraienta; hi veureu un esperit de lluita, agressiu, mes qui no força ses gestes, intentant aparentar una serenor i una pau molt lluny de sentir.

I aquest, es indubtablement el matíç que dona un tant poderós atractiu a l'exhibició; tota la visió sensitiva de que pogueu gaudir en ella, respón a aquesta inquietut espiritual de l'artista.

No hi ha, en l'obra de la senyoreta Folquer, cap solució definitiva, terminant; mes si hi ha una força indomable, que quan se concreti, quan se replegui en sí mateixa, ens oferirà una manifestació esplendorosa.

Té qualificats genials; més parellament amb elles, acompanyant-les hi ha errors, i no certament petits errors, sino grossos errors, que cap cura hi ha hagut en esmenar, fills d'una plaenta i noble sinceritat.

Sobressurten els assumptes gitanescs: en ells hi ha posat la senyoreta Folquer tot el seu amor, i dintre la unitat total de les obres exposades, hi ha en cada una d'elles matíços particulars, fills del sentiment a que la artista fa respondre cada una de les seves obres, de la impressió personal que ella sent al pintar; en els assumptes religiosos, hi ha quelcom de definitiu; igual direm dels bodegons, correctíssims, d'atraienta simplicitat.

Es aquesta la primera volta que ha exposat la senyoreta Folquer: esperem, i certament que esperem serà ben prompte, una nova manifestació d'aquesta artista, en que'ens ofereixi el fruit definitiu ja del seu treball, i que pugui, com la present, assolir un ampli marge d'elogis i encoratjament per a la seva tasca.

IVO PASCUAL. — *Galeríes del Faianç Català*

L'Ivo Pascual, temps ha, dretament va a la cerca de la obtenció d'expressió d'una espon-

taneïtat, d'un sentit de depuració en les seves obres. Cada nova manifestació d'aquest pintor, senyala un pas més, cap aquesta espontaneïtat i depuració rebuscada—que nosaltres no podem aplaudir ni encoratjar—matant an ell una propia personalitat que ben poderosa la posseïa l'Ivo Pascual.

L'actual exposició del *Faianç Català*, que senyala un pas més en aquest camí de propia anulació, nosaltres ens veiem terminantment vedats de posar-hi un elogiós comentari; si'l féssim, seríem insincers. La totalitat de les obres actualment exposades—grissors i boires—d'una tècnica, més que depurada, infantil—d'un forçós infantilisme—enervadora, senyala un pas de regressió en la obra de l'Ivo Pascual. Aquella tècnica no respón a l'esperit nostre, al sentit de la idealitat nostra; en quant a l'esperit que l'anima, orfe de la propia personalitat, no es dable jutjar-lo.

Preferim nosaltres a l'Ivo Pascual que avui exposa, l'Ivo Pascual de no pas molt temps ha, fort, vigorós, ben *nostre*; el que avui exposa, no'ns plau.

Esperem poguer elogiar promptament an aquest pintor, en un vigorós redressament de la seva personalitat, avui somorta.

A. DE FERRATER. — *Casa Esteva i C.^a*

Es la primera volta que'l senyor Ferrater exposa; i la seva obra es quelcom discreta, prudent, com temerosa de sofrir el públic comentari.

N'obstant hi ha en ella força cosa estimable; i lo que li dona aquest atractiu, es indubtablement el desig de sinceritat, de noble honradés, que guia en la seva obra al senyor Ferrater.

Lo més estimable de tot lo exposat es, al sentir nostre, els interiors; el nombre 10 (església de Sitges) es verament una nota simpàtica; els assumptes de paisatges, si bé encara amb algunes crueses, son alguns d'ells totalment resolts; atraients resulten els patis, mes sincerament devem dir que'ls nombres 17 i 26 (pati blau) no'ns plauen per complert.

En conjunt, es estimable l'exhibició pictòrica del senyor Ferrater; falta sols, que desterrí de les seves produccions, algunes notes d'excessiva duresa, que no dubtem es amb ver desig d'oferir una visió obiectiva de Natura, que acull el senyor Ferrater.

LLUIS NOVAS.

GARBELLANT

La candidatura regionalista ha guanyat a Barcelona les majories de les eleccions provincials.

La minoria l'ha guanyada la U. F. N. R.

El triomf es de Catalunya.

Tots guanyant!, com diria en Calvet, príncep de l'obtimisme.

L'amo dels lerrouxeros va dir en la presentació dels seus candidats:

«A pesar de haber convivido largo tiempo en esta tierra, todavía me reputan forastero, cuando he prestado a Cataluña más servicios que todos ellos juntos».

Inventem la reflexió d'un barber radical: *Servicios, servicios...*, es deurà referir a quan ens ha afeitat en sec tantes vegades.

Saben aquell *Joven* tant conservador i tant poruc del nostre antipàtic setmanari que no cal anomenar? quan aquells catalanistes li buscaven les pessigolles al Passeig de Gràcia, vinga cridar: un *navajazo!* un *navajazo!* i confonia una navaja amb una escarpa.

Vetaquí un símbol: els castellans es barallen lluint l'arma blanca: els nostres amb l'eina del treball, encara calenta de la tasca.

Hi ha gent que somïen fruites: els *distinguidos* conservadors, somïen ous i quan es hora no saben aon paren.

Llegim i retallem ben refussilats:

«Ahir, amb motiu de la incorporació a files dels reclutes de l'actual reemplaç, i per ser la primera recluta feta segons la llei del servei obligatori, se vegeren els passeigs i carrers concorreguts de joves distingits passejant el traje de quinto i amb molt d'orgull i «pose» adequada».

A l'Universitat, amb el mateix motiu, se produí la gatzara corresponent amb l'obligat seguici d'escenes divertides »

Nosaltres, això de la «pose» ens ha fet molta gràcia amb molta justícia, però continuem pensant que tot això es natural que's prengui com en broma.

Els *bes-cuits* ja deuen tenir derrotes guanyades, perquè, com a bons espanyolistes, s'han deixat penjar la llufa en forma de condecoracions.

De mica en mica, ens anem adonant que'ls nois ex-ploradors i ex-ploraners, tenen un pervindre, quan vulguin desertar: El pal, les

lligues-cames, el ganivet sense esmolar, les creus d'ara... voleu dir que tot de plegat no'n donarà sis quartos un *recio*?

«Acció»—no contondre-ho amb «Acción» encara que hi han classes d'*acciones*—s'estranya qu'en Romanones contestés an el seu telegrama contra la centralització de les Notaries, amb un divertit i gastat «el gobierno estudiará el asunto». — Fa 20 mesos que l'està estudiant!... — diel portaveu del Centre de D. del C. i de la I.

I ja fora hora de que no hi anés tant a estudi tota la pandilla, que acabarien de jugar amb Catalunya.

Els nostres estudiants de dret que fan el doctorat a Madrid, no han volgut entrar en transaccions que haurien ofés la seva dignitat de Catalans amb la colla burocràtica que apoia la centralització de Notaries, pregonada per l'insuficiència d'En Barroso.

Potser aquesta vegada no parlaran del *egoísmo de los catalanes*.

El director del «Diari de Sabadell», va esser agredit per un regidor lerrouxista, contestant una crítica publicada al volgut confrare.

Heus-aquí un títol per a la gazeta dels homes amb quia: «La barbarie radical per les comarques».

Ja's deu fer càrrec perxó, l'amic Durán i Tortajada, que certa gent no més poden raonar a cosses.

A la vila coronada, que bon profit li fassi, el nostre Viñas hi va triomfar cantant en Català el *racconto* del «Lohengrin».

Es una llàstima que no surti el «Cu-Cut!» encara, que podria tornar a publicar una mica arreglat aquell gravadet: Orfeu domesticant a les feres.

Aquell periòdic que tant aviat surt cada deu dies, com cada deu hores, sempre escrit en conservador de xafardería, començava l'altre dia un article aixís:

«Hemos tenido ocasión de hablar con un caracterizado conservador...»

Ja ho veieu: fins es tenen de *caracterizar* per esser conservador.

NOVES

Els que vulguin enquadrar la col·lecció de RENAIXEMENT de l'any 1912 podran remetre-la, inclòs índex, a la nostra administració junt amb 2'50 pessetes, que es l'import de la enquadernació inclòs tapes.

Els que sien de fora de Barcelona, els preguem encareiscudament es serveixin indicar el conducte de retorn, car nosaltres no acceptem cap responsabilitat en cas de pèrdua.

* * *

El festival de Diumenge de Rams.—Per a aqueixa gran festa que's celebrarà el vinent diumenge al Palau de la Música Catalana a profit de la Escola «Mossèn Cinto», i que venim anunciant fa tres setmanes, han adquirit localitats, ademés de molts altres quals noms sentim no recordar, els senyors Bertrand (Eusebi), Roca i Ballber, Bonaventura Bassegoda, Dr. Martí i Julià, Grau Sabat, Sellarés, Relat, Casany, Bartrés, Pagés (Cebrià), Sansalvador (Salvador i Antoni), Bonaventura Jover, Vda. de Portabella, S. Bonet, Gallac, Farrés, Ors, Ticó, Francisco Moragas, Casali, Blasco, Pirretas (Marià), Arderius, Parellada, Sensat (Grau), etc. etc.

Les entitats que han pres llotges son: Lliga Regionalista, C. N. R., U. N. R., C. N. R. del districte IV, i els periòdics *Esclat* i RENAIXEMENT.

El programa es força interessant: els grossos cartells anunciadors fixats en les cantonades han cridat l'atenció per la varietat i escolliment de l'espectacle; tot fa assegurar que la festa serà un èxit complet, per qual motiu ens atrevim a pregar a tots els nostres amics que's donguin pressa a adquirir localitats o entrades, car si's descuiden un xic, no hi seràn pas a temps.

* * *

Esclat.—Amb aquest títol se'ns ha anunciada per a demà-passat, dissabte, la aparició d'un periòdic mensual dedicat a les Escoles Catalanes.

El seu tamany reduït, amb 16 pàgines, serà prou per a recullir-hi els *esclats* d'aqueixos ex-deixebles d'Escola Catalana qui senten bategar—com nosaltres—llurs cors, al fervent amor a Catalunya.

Que sia benvingut a la palestra per la Patria

aqueix *Esclat* de juvenesa entusiasta i desinteressada.

La Redacció i Administració al Passeig de Sant Joan, 85, avisa el preu de subscripció de *Esclat*, de 0'25 pessetes trimestre o 1 pesseta l'any.

* * *

En nostre número 116 donàvem la nova de la desaparició de la important revista *La Nova Catalunya*, de l'Havana.

Avui, amb goig la rectifiquem, accedint amb molt gust al justíssim prec del Director de la susdita Revista, a qui fem avinent que'l fet de no rebre *La Nova Catalunya* ens feu creure certa la nova de la seva desaparició llegida en els diaris de nostra ciutat.

* * *

A les innombrables mostres d'afecte que amb motiu de la brutal i cobarda agressió de que fou objecte nostre bon amic i pulcre literat En Miquel Durà i Tortajada, Director del *Diari de Sabadell*, per part d'un inculte regidor de l'Ajuntament d'aquella ciutat, RENAIXEMENT es complau en reiterar-li una vegada més la seva simpatia i amistat a l'ensemps que amb indignació protesta del fet que sortosament no tingué conseqüències lamentables per nostre amic que catalanament rebutjà l'atac del rabiós lerrouxista.

* * *

Moviment valencianista.—La primera conferència de la serie que *Juventut Valencianista* té organitzada sobre València, se celebrà com teniem anunciat, en el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria.

El seu desenrotlló estigué a càrrec d'En Robert Blanquer, president de la *Juventut*, el qual interessà vivament als concurrents en una disertació acurada i inspirada en la que demostrà la importància que per a València tinguéren les exposicions, tant en la Indústria i Comerç, com en l'engrandiment que degut a les mateixes va experimentar la ciutat.

Per a major demostració il·lustrà dita conferència amb notables clixés dels assumptes descrits.

El nombrós públic que omplí el local aplaudí i felicità al conferenciant per sa acurada i meritoria labor.

Acció Cultural

Conferències de Dret Mercantil

EL Centre Autonomista de Dependents del C. i de la I., seguint la seva tasca cultural, ha organitzat un cicle de conferències sobre Dret Mercantil, el que ha sigut encomanat a competents de la nostra Terra.

La primera a càrreg del distingit economista En Frederic Rahola, tingué lloc el dissapte prop-passat, desenrotllant el tema: «La Llettra de Canvi», assistint-hi una nodrida representació de les societats de la nostra Ciutat.

El senyor Bas, del Centre, amb breus i eloqüents paraules, explicà el perquè de les conferències que s'inauguraven, la benevolència amb que'ls conferenciants, havien acullit l'idea i recomanà la mateixa assistència a totes les restants, desitjant que siguin profitoses entre la nostra dependència.

Tot seguit el senyor Rahola feu us de la paraula remarcant que segurament l'antigua amistat amb el Centre, es lo que l'havia portat an aquell lloc, en el qual pregà hi volguessin veure més que un mestre, un estudiant.

El tema—digué—es vast i difícilíssim d'incloure en una sola conferència i entrant en matèria, comensà explicant la significació del canvi, permuta i canvi transaccissí.

La permuta és la forma primitiva del comerç i es avui encara en us en els pobles pocs civilitzats, sent curiós de veure com aquets continuen imposant en els més avensats el canvi d'objectes per mercaderies, com succeeix amb els japonesos contractant amb els alemanys.

Mes quan els pobles han avensat ja en la civilització, es fa impossible aquesta forma de canvi i neix allavors la moneda, forma qu'en els seus principis era objecte d'empreses particulars, citant el cas del Regne d'Aragó que ho tenia arrendat als florentins, però que després passà a esser arreu, un patrimoni de la reialesa.

Després vingué la necessitat de marcar una unitat per a marcar el canvi de la moneda arribant els nostres temps en que'l crèdit es lo que domina arreu del mon.

Historiant la lletra de canvi es pot dir que'l seu origen es antiquíssim, car es natural que esdevingués amb una o altra forma quan un home es va deure a altre.

Els romans tenien ja les formes de lletra o permuta de crèdit, en que's daven poders a altri per a fer-la efectiva d'una ciutat a l'altre.

També a Catalunya posseim encara una lletra sobre Barcelona datada a Mallorca l'any 1392 i qu'es, en essencia, lo que es també avui la lletra de canvi.

Al ser an aquest punt el conferenciant explica amb gran claretat de detalls, la formació de la lletra; desde l'extendres, amb les obligacions del lliurador, tenedor i girat, l'endós i l'acceptació, fins a la protesta completa o parcial, l'intervenció, l'aval i el compte de resaca, comentant-ho i seguint les instruccions que marca nostre Còdig.

Mes—continúa dient—encara tenim un instrument de crèdit superior, que es el chec.

Avui la major part de pagaments de lletres es fan per checs i les ventatjes d'aquest son innumbrables, anant principalment a la casi desaparició de la moneda.

Cita el cas dels Estats Units aon el 87'30 per cent dels pagaments es fan per medi de checs, el 6-89 per bitllets de banc i sols el 5-81 en metàlic.

Per aixó, avui que'l crèdit ha adquirit tals proporcions es treballa per a la unificació mundial de les lleis mercantils, problema que encara que sembli fàcil es de difícilíssima implantació, per voler tots els païssos—degut a les seves costums—obtenir-hi certes ventatjes.

Nosaltres—digué—no havem sapigut treure totes les ventatjes dels checs i lletres de canvi, per l'indiferència amb que, a proporció d'altres pobles, ens els havém mirat i sou vosaltres, els dependents, qui teniu de propagar aquesta forma de crèdit; però tingueu sempre present—acaba dient—que si no s'usa com cal, pot portar a la desfeta del crèdit mercantil.

El senyor Rahola amb la seva conferència, dita a manera de conversa i que's fa impossible d'abstractar en tots els detalls, en aquest poc espai, logrà donar una idea justa del tema que desenrotllava i el públic que omplenava la sala, li demostrà son agraiment amb un llarc i unànim aplaudiment.—C.